

dnu dvorišta, kod pozamašne piljarice, skupi se apa-drapa društvo da procijeni Karkovićeve ludorije za posljednjih nekoliko dana. *Jučer ga sretnem kod konfekcijske prodavonice, te i ja, kao slučajno, unidem i imam što vidjeti. Kupuje radni plavi kombinezon. Zamislite, što će njemu, kog vraga, radni kombinezon.* I kao da ga prozivaju telepatiski, Karković izlazi iz svoga podstanarskoga stana u kombinezonu, prošparta dvorištem kao maneken, objesi donje rublje na štrik i nestaje u svome hadu odakle dopire žestoki lavez pasa koji prihvremeno borave kod ugodnog kućedomačina. On im vidi ranе kao legendarne djevojke koje su to činile nakon bitke. Ni sam Karković ne može u cijelosti objasniti kako se za njihove postradali kerovi koje malazi na ulici, vašarištu, čak izvan grada. Po noći ih je izvodio u dvorište i oni su zahvalno spavalii u dugoj drvenoj štenari zasutoj slamom. Karković više voli mačke i do raskida s Matildom imali su po dvije mačke obavezno, a sada se bavi isključivo psima, njihovim ranama, povrijedjenim šapama i, naravski, u takovoj situaciji ne može biti govor da se i mačke tu nadu. Zašto bi on bio manjak, pitao se nebrojenu puta, što radi to u čega se ljudska komocija ne želi pačati, zašto bi bio razbludni starac — kada se, prije svega, ni umno ni fizički ne osjeća starkeljom, pak što onda hoće pakosni, zli jezici iz zgrade i ulice, boli njega briga što se mnogi ovdješnji došaptavaju ili prave aluzije na njegov način života, na njegove postupke, navike, jer da ima u svakoj ulici, u svakoj zgradici jedan jedini čovjek koji odvaja malo vremena i ljubavi za postradalim i gladnim domočuvarama, ne bi on morao, ne bi imao na vratu bujuk rundova, od križanca šarplaninca do čistokrvnog pekinezera, koji se možda samo zagubio i nastradao, nije važno, važno je pomoći tom malom, smiješnom stvoru. Naravski, nije lako izdržati i nahranićti odjednom deset, petnaest, jednom čak i dvadeset pasa, i onda je logično što prti mastan džak na ledima, što odlazi do daleke klanice, pogđa se s mesarima (često dobiva otpatke besplatno), davorava im se, pokazuje svoje trikove iz veterinarske prakse i nije ga sramota prenemagati se, glumiti prenemaganje da bi se jeftino kupile kosti, otpaci droba, usirena krv koju poče, i što ako piye sirovu toplo krv, jer i to je među kasapima postupak koji se cijeni, visoko cijeni, budući da i među njima ima onih koji to bez gadenja čine. Prisjeti se i bezbrižnih dana s Matildom, kada su išli na jezero, iznajmljivali čamac i vozili se prepušteni dodirima lagalog sjevernog vjetra. Veslajući nikada nije ni pomislio kako se u toj, posutoj jedva vidljivim pjegama, ženi, krije nezasitni demon u traženju, izmišljajući što bi htjela, a često ni sama nije znala što zahtijeva od njega, prepuna koštičavih paradoks, primjerice, danima govoriti kako bi htjela vidjeti novi američki ljubavni film, a kada izvadi karte, zapravo kupi od tapkaroša, ona zaželići ići na koncert ili u kazalište, ili kad kupuje haljine i cipele ushićena bira, premeće, zahtijeva od prodavačice da joj pokaže sve izabere nešto, šalje ga platiti, da bi se na što imaju u radnji, i kada pred sobom napravi brdo, pitajući ga neprestano za mišljenje, kada komično izabere nešto, šalje ga platiti, da bi se na vratima ulici predomislila, uvjerenja da u drugoj prodavalnici ima nešto lijepše, i ponovno je morao on, crveneci, vraćati robu začuđenom i bijesnom osoblju, no to su samo dvije banalne sitnice kakvih je bilo na stotine, naprsto pamet da mu stane, i pitao se da li je ona svjesna svojih sadističkih postupaka. Jedno vrijeme bijaše opsjednuti mijenjanjem stana. Koliko mu je tu krvi iscijedila. Opsjednuta bijaše i izmišljennim bolestima. I tako dalje. I zašto onda misli na nju i dan-danas? Trideset godina zajedničkog življenja urezuje duboke trageve, negativno mazohističko iskustvo prisutnije je od duge normalne bračne veze, zar ne? Sjeti se i njihovih odlazaka u vinograd, u drvenu kolibu, njihovoga entuzijazma da se okopa, nešto zasad, da se berba

obavi veselo, razuzdano, kada su pozivali i rodbinu, i prijatelje, i slučajne znance... Poslije razvoda vinograd pripadne njemu, jer ga naslijedi prije ženidbe. Jasno je onda zašto ženama dozvoljava sve, a tek kasnije se kaje što nije odlučniji i razboritiji. Ne može se ni predočiti koliko žene, i mlađe i one iskusnije, voše njegovo društvo, njegove manire, njegove novce. Visoka penzija nije dobastna za žene koje sada dolaze k njemu, i da ne skrije malo sitnine, ostao bi gladan već sredinom mjeseca. Dočim, ugodno je u njihovu društvo. Posljednja, što mu pere rublje i čisti stan, ima svega devetnaest godina. S njom može sve, uzbuduje ga kada samo pomisli na nju. Zrele žene puno su razboritije i od njih ne doživljava neprijatnosti, premda ga manje uzbuduju. Kod njih voli korektnost i higijenu, jer zrele žene ne vidi samo ljubavnika u čovjeku, već i partnera u razgovoru, nekoga tko sudjeluje prijateljski u njegovim problemima, traumama, padovima, sramežljivostima, svemu onome što tvori iskidan čovječiji život. Bolest ne bira vrijeme kada će napasti. Napadne i njega. Leži u krevetu kao posjećeno stablo, boli ga po cijelome tijelu, grip ili neka upala, goneta što bi moglo biti, koristi bogato iskustvo u liječenju životinja, konačno, što je on sada negoli bespomoćno živinče? Susjedi bi mu najradije premazali tanjur otrivenom biljkom. Pred dolazak bolesti sve se djevojke i žene razbjegale kao da čute crnu kugu, tako nešto, koja će i njih oboriti. Psi nemocno izviruju iz dvorišta i cvile. Pasje narake. Jedva dobaulja do štednjaka da sebi skuha čaj, a onda se vraća i strovaljuje u krevet, prokljujući samotnički život. Pomišlja i na smrt. Ne boji se smrti, dosta je poživio i nagledao se i dobra i zla, ali je uvijek mislio da će doživjeti osamdeset godina, jer mišići, kondicija od neprestanog jurcanja, zategli se u luku, pješačenje i vožnja biciklom pomlađuju, drže vitalnim bez obzira na godine, pomisli i na starijeg od sebe profesora što se zaosijava na vratilu i razboju, kao gimnastičar mladac, ne pretjeruje kada kaže da se do bolesti mogao nositi s tridesetogodišnjacima u pješačenju, nošenju tereta, voženju bicikla. Ali što to sada vrijeti, ne kaže li se žuti žutu, a crveni putuju, a on je oduvijek bio snažan, s puno crvenih krvnih zrnaca i možda mu je zato organizam nespreman, bezazlena bolest ga može skršiti. Ne pamti da je bio bolesan kao sada. Bolest mu nije bila tema, razmišljanje i uživanje, i to je također hendikep. Starost, da, ljubav, da, bračni život, da, kćerke, da, prijatelji i neprijatelji, da, rat, da, djetinjstvo, da, ljubav, da samoča, da. Osjeti kako mu se sivi crv smrti uvlači u uši, usta, dušnik, pluća, u noge, u ruke... Poslije nekoliko dana netko će naići, pokušati na vrata, uhvatiti se za bravu koja će bludnički popustiti, veliki pas će ući također i razderati njegovu sjenu, i kada se histerično otkrije njegovu smrt, zadah tijela što se raspada, psi će u dvorištu i stanu zauravljati prema rastopljenom-bakarnom mjesecu, a oni koji ga budu sahranjivali zaboravit će njegovu želju da ga kremiraju, sahranit će ga u obitljsku grobnicu, zatomit će ga u zemlju, iz trbuha će izrasti bulka, kasnije korov, jer je od posljednjih Karkovića, nakon njega nema muškoga potomstva, neće moći, naravno, da sprječi kukumavčenje Matildino i kćerinje, zalivat će ga sigurno jedanput tjedno, pedantno, kanticom, nositi će crninu, odgovarat će uobičajeno prolaznicima i dalekim znancima, i to će sve biti protiv njega i njegove volje, bjesniti može sada, jer u grobu se ne može prevrati, što vidi to je sadašnjost, budućnost je svatija smrt i zaborav... Ako se, pak, pridigne, ako se dogodi čudo te izbaci iz sebe otrov i bolest, znat će cijeniti svaki sat, svaki dan, svaku godinu, i dan i noć, veselit će se životu kao vidra, kao nesputani konj, kao razbješnjeli orao... Ili ne. Bit će tih kao krtica i nikome neće smetati, uklanjat će se mravima s puta, postat će vegetarijanac, sve što se traži od njega, odsjekao bi i mali prst na ruci za dantivanje vrtijeme, pa ma tko bio darodavac, faustovski vrag ili Dantev Bog... Bilo tko.

zlatno seme

nedeljko mamula

DETINJSTVO

teške su knjige
koje od velikih otkidaju se
visina
i ne listaju se lako
u krhkim rukama
leptirova krla
u razmahu
šarena slova
sričem

MLADOST

sedam dana i noći
učio sam i pisao
mnogo
koračajući po sobi
s jednog kraja
na drugi
noseći mašinu vezanu
oko pojasa
ili vrata
ne sećam se više
tog trenutka
kad je ušla majka i kriknula
ležao sam polumrtav
od gladi i dima

U STALNOM VRAĆANJU

kao što suton je
ili tih šum talasa
u stalnom vraćanju
ne vraća se više
bat sandala pod ogrtačem
jedan za drugim
u prirodnim sledu kao kamenje
s vrha obrušeno
i ne čuje se
stisak ruku u pozdravu
i reči
od kojih gvozdena vrata
na ulazu
prste
a niko ne zna šta je
spolja
a šta unutra

REC

iz vode
hladne do grla
onu što spretnim vezuje
prstima
pupak
prepoznajem već i pozdravljam
po drugi put
bezbroj lica
nadnosi se nad plamenom
velika senka
oko mene kreće se i miruje
kao reč
pri dodiru

ZLATNO SEME

ono dete
zlatno seme iz torbe
dok korača daleko
za leđa baca
ukrštajući i raskrštajući
ruke
istovremeno
po uzoranoj zemlji
pada neorganizovano
jato vrana
kao slova u spis
bešumno

sve je to Kratile
možda tako
a možda i nije*

* Platon: Kratile